



ТҮРК ТИЛДҮҮ ӨЛКӨЛӨРДҮН ПАРЛАМЕНТТИК АССАМБЛЕЯСЫ

УКУКТУК МАСЕЛЕЛЕР ЖАНА ЭЛ АРАЛЫК БАЙЛАНЫШТАР БОЮНЧА КОМИССИЯ

ТОГУЗУНЧУ ЖЫЙЫН

Бишкек, 2022-жыл 9 июнь

“ТЫШКЫ САЯСИЙ КЫЗМАТТАШТЫКТА ПАРЛАМЕНТТЕРДИН РОЛУ”

СУНУШТАМАЛАР

Парламенттик Ассамблея:

Мамлекеттердин жана элдердин ортосундагы достук мамилелерди өнүктүрүүдө парламенттер жетектөөчү роль ойноорун **эске алып**;

Парламенттер аралык диалог ТүркПА мүчө мамлекеттердин ортосундагы өз ара түшүнүшүүнү бекемдөөдө негизги ролду ойноорун **баса белгилеп**;

Бүткүл региондун пайдасы үчүн экономикалык, социалдык, гуманитардык жана экологиялык көйгөйлөрдү чечүүдөгү улуттук парламенттердин аракеттерин координациялоодо ТүркПАнын потенциалдуу ролунун **маанилүүлүгүн белгилеп**,

Тышкы саясий кызматташтыкта диалогду чыңдоо ТүркПА аймагында биримдикти жана ынтымакты бекемдөөгө, ошондой эле тынчтыкты жана туруктуулукту өнүктүрүүгө салым кошоорун **тануу менен бирге**;

Улуттук парламенттер менен регионалдык парламенттик ассамблеялардын ортосундагы мамилелердин өнүгүшү эл аралык саясий климатка оң таасирин тийгизерин **белгилеп**;

ТүркПА мүчө парламенттердин кызматташтыгы түрк дүйнөсүнүн туруктуулугуна байланыштуу жалпы максаттарга жетүү үчүн улуттук күч-аракеттерди жана эл аралык кызматташтыкты чыңдоого жардам берүүсүн **баса белгилеп;**

ТүркПАнын үзгүлтүксүз жыйындары жана анын улуттук делегацияларынын өз ара иш сапарлары мүчө мамлекеттердин парламенттеринин тышкы саясий кызматташтыгынын бирдиктүү негизин түзүүгө карай олуттуу кадамдар экенин **түшүнүү менен;**

ТүркПАны өз аймагындагы эң актуалдуу маселелерди сүйлөшүү жолу менен ТүркПА мүчө мамлекеттердин парламентарийлеринин ортосундагы конструктивдүү диалогду илгерилетүү үчүн маанилүү аянтча катары **көрүп;**

ТүркПА өткөн жылдарда мүчө мамлекеттердин ортосундагы мамилелерди өнүктүрүүгө жана кызматташтыкты чыңдоого салым кошууну максат кылган маанилүү уюмга айланганын **тануу менен бирге;**

ТүркПА мүчө парламенттерге жана өкмөттөргө төмөнкүнү **сунуштайт:**

- a) Парламенттин депутаттары кирген депутаттык комиссиянын же достук тобунун же келген чет элдик делегациялар менен чет өлкөлүк байланыштарды *кеңейтүү;*
- b) Депутаттардын тарабынан өздөрүнүн парламенттери же өкмөттөрү тарабынан дайындалган чет мамлекеттерде байланыштарды *түзүү;*
- c) Парламенттик комиссиялар үчүн тышкы саясат маселелери боюнча өкмөт мүчөлөрүнө жазуу же оозеки суроо берүү мүмкүнчүлүгүн *жакшыртуу;*
- d) Эл аралык мамилелер жагынан депутаттык комиссиялардын отчетторун *даярдоо;*
- e) ТүркПА мүчө парламенттердин депутаттары жана эксперттери аркылуу тажрыйба алмашуу кызматташтыкты *өнүктүрүү;*
- f) Парламенттер аралык институттар парламенттик дипломатиянын аракеттерин координациялап, парламенттер аралык кызматташууга дем берип, глобалдык күн тартибин түзүүдө чоң таасирге ээ

болгондуктан, ТүркПАнын бул жааттагы натыйжалуу аракеттерин мындан ары да *колдоо*;

- g) Алдыңкы эл аралык форумдардын алкагында ТүркПА мүчө өлкөлөрдүн бири-бирин колдоо жана тышкы саясий маселелер боюнча жалпы кызыкчылыктарда бирдиктүү позицияга туруу механизмдерин *иштеп чыгуу*;
- h) ТүркПА мүчө мамлекеттердин алдыңкы парламенттер аралык уюмдарда консультация жана жалпы кызыкчылыктарды илгерилөө максатында керектүү механизмдерди түзүү үчүн үзгүлтүксүз жолугушууларды *өткөрүү*;
- i) ТүркПА мүчө өлкөлөрдүн өркүндөгөн, саясат жана экономика тармактарынан туруктуу болуш үчүн өздөрүнүн тышкы саясаттарынын негизинде бири-биринин колдоосун *кабыл алуу*;
- j) 2022-жылдын 9-мартында Укуктук маселелер жана эл аралык байланыштар боюнча комиссиянын алкагында «ТүркПА мүчө парламенттердин тышкы иштер комиссияларынын башчыларынын биринчи жолугушуусун» жыл сайын мүчө өлкөлөрдүн туруктуулугу жана чечкиндүүлүгү менен *уюштуруу*;
- k) Парламенттер аралык достук топтору парламенттер ортосундагы эки тараптуу кызматташуунун өзгөчө куралы катары парламенттик дипломатияны өнүктүрүүдө жана саясий, экономикалык жана социалдык-маданий чөйрөлөрдөгү мамилелерди жана жалпы кызыкчылыктарды активдештирүү боюнча иш-аракеттерди илгерилетүүдө маанилүү ролду ойнойт. Ушул маанайда мүчө-парламенттердин парламенттер аралык достук топторунун башчыларынын жолугушууларын өткөрүүгө *колдоо көрсөтүү*;
- l) 21-ноябрды, ТүркПАнын уюштуруу күнүн, баардык мүчө өлкөлөрдө Түрк Дүйнөсүнүн Парламентаризм Күнү деп *кабыл алуу*.